

premeniti. Mej drugim namerava se tudi predlagati, da naj se vse volitve vrše na eden dan in da imajo biti gostilne isti dan zaprte. — Neki odličen irski poslanec izrazil se je o irski homeruli kaj povoljno. Stroške, kateri bodo nastali vsled irske samouprave hoče sicer revna Irska, po izjavi tega poslanca, vendar sama nositi.

Obrotnja.

Trpežnost železnih konstrukcij.

V novejšem času se v raznih podjetjih, posebno pa v stavbinskih, velikanske svote denarja izdali za železne konstrukcije. Kapital, ki leži v železnih traverzah, podporah, strehah in mostovih, broji neštete milijone. Zato pa je umevno, da se vedno bolj pojavljali glasi, ki žele pojasnil in podatkov o trpežnosti železnih konstrukcij. Poleg ogromne vrednosti kapitala pride tudi v poštev čut varnosti, ki zahteva, da se železne zgradbe strogo preiskujejo in da se javno izvedo dosedanje skušnje glede trajnosti kovinskih zgradb.

Pri lesnih in kamenitih konstrukcijah imamo na razpolaganje skušnje stoletij, tisočletij. O vsaki lesni sorti, o vsakem kamenitem materialu imamo stare zgradbe, ki nas pouče o trajnosti dotične tvarine. Za železne izdelke pa imamo le malo skušenj, ki so vse tako mlade, da ni mogoče stalne sodbe izreči o trpežnosti njihovi. Komaj 30 let nazaj sega poraba železa za večje zgradbe in tedaj ne moremo imeti še velikih skušenj o dobroti in priporočljivosti tega materiala. Le nekatere podatke so dobili tehniki v novejšem času, ki so vsekako pomenljivi in ki nam pač dovoljujejo, da nekoliko sklepamo tudi o bodočnosti kovinskega materiala.

Občinstvo je v novejši dobi nekako nezaupno postalo nasproti železnim konstrukcijam. Temu se ne smemo čuditi, ako pomislimo, kako skoro nobeno leto ne mine, da bi se kak železniški most, narejen iz železa, ne porušil, ko drdra vlak čez-nj. Kdo se ne spominja taci poročil z Angleškega, iz Amerike in v najnovejših dneh iz Švice? Pri nas se sicer še ni prigodila podobna nesreča, a vendar javno mnenje tirja previdnosti in strogih preiskav vseh železnih objektov. Ravno zaradi javnega mnenja pa je jako važna preiskava, ki se je pred dvema letoma vršila o priliki popravljanja velikanskega železnega mosta v mestu Kolonji (Köln) ob reki Reni. Ta most stoji že 30 let in po njem se vrši velikanski železniški promet dan za dnem. Pri razširjevanju mosta so morali jeden del železne konstrukcije podreti in tedaj so dobili materiala za znanstvene preiskave trpežnosti železa. Most sam je zgrajen jako štedljivo in lahko, tako da so železni njegovi deli prisiljeni vzdrževati veliko težo in močne sunke.

Preiskave so se vršile na podlagi sedaj veljavnih uradnih predpisov o trdnosti in trajnosti železnih konstrukcij. Rezultat je bil zelo zanimiv, kajti pokazal je, da je trdnost železnega materiala pri mostu kolonjskem danes še dokaj večja, kakor bi jo zahtevali za ta slučaj

uradni predpisi. Trdnost je po 30letni rabi vsaj toliko, kakor jo nam daje danes najboljše kovno železo in večja, kakor so moderne zahteve!

Take preiskave so pač najboljše sredstvo, da se bojazen občinstva nekoliko razžene in da se vrne zaupanje nazaj. Kažejo nam, da naše mlade, solidne in ne po ameriansko narejene železne konstrukcije niso še v nobeni nevarnosti, kajti 30letna izkušnja se je jako ugodno obnesla. Kako pa bode v prihodnosti, o tem nas se ve more poučiti tudi le prihodnost sama!

Kmetijstvo.

Črtice za sadjarje.

III.

Vsak kmetovalec sam ve povedati, da jedne vrste rastline dolgo ne rasto na istem kraju. Slabo bi izhajal, kdor bi tudi na najboljšo njivo več let zaporedoma sejal pšenico, ali pa sadil krompir. Razne rastline potrebujejo različne hrane. Zaradi tega pa ta rastlina še prav dobro uspeva na katem kraju, ko že druga več rasti ne mara. Čez več let se pa v zemlji nabere tudi vse snovi potrebne prvi rastlini in jo zopet lahko seješ ali pa sadiš na prejšnjo njivo.

Ravno to, če tudi morda ne v tolkšni meri, velja tudi za drevesa. Vsakdo je morda že opazil, da na starih vrtil drevesa nikakor tako dobro ne vspevajo in rasto, kakor na novih. Zato velja pa tudi za drevesnice to še bolj, ker baš mlada drevesca potrebujejo potrebnega gojenja in potrebne hrane iz zemlje, da se razvijo. Iz globokih dolenjih plastij tudi ne morejo tako dobivati redilnih snovij, kakor večje drevo, ki že ima globoke korenine.

Zaradi tega pa ni dobro vedno imeti drevesnice na istem kraju. Premeščevanje drevesnice pa ni tako lahko. Treba je premestiti ograjo in še več neprijetnostij je s tem združenih. Zadnji čas je to nekoliko lažji, ker imajo že premakljive žične ograje. Taka ograja se lahko prenese, Na novem mestu je treba zabiti le nekoliko kolov, in ograjo pritrditi, pa je vse delo opravljeno. Taka žična ograja je pa vsekako predraga in je že zatorej vsakdo omisliti ne more. Poleg tega pa še vsakdo nima na raznih krajih pripravnih prostorov za drevesnico. Tem se pa priporoča, da naj razdele svojo drevesnico v več oddelkov, mej katerimi naj bodo po meter do dva metra široki nezasajeni oddelki. Ti oddelki lahko služijo za pota, kadar imaš opraviti v drevesnici. Moder kmetovalec ali vrtnar pa vendar ne bo pustil teh oddelkov neporabljenih. Dobro jih bode obdelal in na njih zasejal razna travna semena. Porabil jih bode v to, da bode na njih prideloval čista travna semena. Taci travnihi semen vedno potrebuje kmetovalec, kateri hoče zboljševati svoje travnike. Kdor jih pa sam ne potrebuje, pa lahko zanje dobi kupca. Tudi trava ali pa detelja tla le zboljšuje.

Čez nekaj let se pa na tistih delih, na katerih je sedaj trava, posade drevesca, na drugih se pa poseje

trava. Tako kolobarjenje je jako koristno. Čez koliko časa se smejo zopet sejati drevesca, ko so se prejšnja poruvala, to se težko določi. Mnogo je odvisno od tega, kakšna je zemlja in kako se gnoji in obdeluje. Vsekako je pa dobro, da počiva najmanj kake tri leta ali pa tudi dlje. Le tako je od drevesnice zares pričakovati najlepših vspehov.

Poučni in zabavni del.

Na Marnovem grobu.

Preteklo nedeljo je izročil slovenski narod materi zemlji jednega izmed svojih najodličnejših sinov. Zastopniki vseh stanov in mnogih društev so spremili v veličastnem sprevodu k sv. Krištofu marljivega književnika, blagega profesorja in uzornega duhovnika — g. Josipa Marna.

Nenadomestna zev je nastala v naši književnosti s smrtjo njegovo — dejal je resnično g. nadzornik Fr. Levec v krasnem nagrobnem govoru. Slovenska knjiga se je bila pokojniku prirasla k srcu. Zanj je gorel že kot dijak; nji je posvetil cvet moških let; nji je žrtvoval celo svoje zadnje ure. Že hudo bolan je spisoval še poslednje črte svojega XXX. Jezičnika. Ni mi namen naštevati dolgo vrsto Marnovih književnih del, opozorim naj samo na to, kar je storil pokojnik za našo slovstveno zgodovino. On ji je razoral ledino. Malo smo vedeli poprej o povestnici slovenskega duševnega dejanja — Šafařík, Macun, Janežič spisali so le kratke, nepopolne preglede našega slovstvenega gibanja, Marn pa je nanizal v svojem Jezičniku več nego poltretjo stotino životopisov naših književnih veljakov s kritiško oceno in z odlomki njihovih del. Od sv. Cirila in Metoda, katera je proslavljal tudi v lepi spomenski knjigi — v „Zlatem veku,“ pa do pisateljev, ki še zdaj delujejo na našem slovstvenem polju — vse zgode in nezgode književnosti slovenske, najdeš opisane v slovstveni zakladnici — v Jezičniku Marnovem. On je bil najtemeljitejši poznavalec slovenskega slovstva. Žal, da se ni uresničila namera, ki jo je izrazil malo mesecev pred smrtjo, namera, da bi bil povzel v jedno celotno delo vse, kar je dosedaj v posamičnih koscih podal slovenskemu občinstvu. Marljivi graditelj naše slovstvene zgodovine se je zgrudil v grob, njegova zgradba pa ostane, dokler ne zgine o našem narodu poslednja sled.

Ko se je preteklo jesen razširila vest, da je naš dični Josip Marn, poprej že častni kanonik ljubljanskega kapitlja, postal vitez, da mu je došel s cesarskega Beča Fran-Josipov red, vreli smo k njemu učenci njegovi, veselit se ž njim na vrlo zasluženi časti in mu častitat; vsaj smo se zbirali tolikrat krog njega v onih žalostnih časih, ko je pital neki profesor na ljubljanski gimnaziji našo domovino z „Schweineland“, ko nam je tako hrepenelo srce po oddihljaju, ki nam ga je dala slovenska ura. Poznavanje slovanskih razmer je bilo tedaj še v povojih. Slovanski svet mi je otvoril profesor Josip Marn v 7. šoli, opisujoč nam kot vvod v staro slovenščino slo-

vanske dejatelje: Vostokova, Dobrovskega, Hanko, Jungmana, Šafaříka. Tedaj se nam je jelo širiti ozko slovensko obzorje in srce naše je objelo z jednako ljubeznijo vso čiharno mater Slavo, kakor je ljubilo do tedaj našo Slovenijo. Marsikatera slovnič slovenskih jezikov je prišla iz Marnovih rok slovenskim dijakom v dar. Na stotine knjig in časopisov slovenskih je razdal preblagi profesor svojim učencem, ter tako vnemal za slovenstvo in slovanstvo razred za razredom dolgih 35 let, katera je pre-slужboval na ljubljanski gimnaziji. Pod njegovim blagodejnim vplivom vkoreninil se je narodni čut v slovenski mladini tako silno, da ga ne izdere noben vihar. Delovanje Marnovo priča vseskozi, da mu je bil popolnoma tuj oni narodni indiferentizem, oni pogubni kozmopolitizem, katerega neki faktorji kot pristno katoliško zlato vsiljujejo sedaj vzgajajoči se mladeži.

„Vse za vero, dom, cesarja!“ bilo je geslo rajniku, geslo, kateremu je ostal zvest do zadnjega diha. Vera mu ni bila samo na jeziku, on je dejanski izvrševal nauk Kristusov, nauk miru in ljubezni. Res je, da se je pokojnik marsikdaj krepko in odločno oglasil, videč, kako se skruni tam pa tam idejal njegov; toda boril se je vsegdar z dostojnim orožjem. On ni poznal laži, zavijanja, falzifikovanja, natolcevanja, psovanja — sredstev, s katerimi hočejo dandanes nekateri braniti vzvišeno svetinjo našo, sv. katoliško vero. Plemenit je bil Josip Marn. On je bil jeden izmed tistih duhovnikov stare narodne garde, katerim je bil tuj oni nestrpni fanatizem, ki divja kakor moreči samum po naši domovini, ter jo preti preleviti v narodno Saharo. Kot predsednik Matici slovenski je zbiral krog sebe cvet posvetne inteligencije slovenske; v lepi slogi je deloval ž njimi v prosep eminentno narodnega društva. Ako je bila uzornemu duhovniku Josipu Marnu sloga mogoča, zakaj bi ne bila možna drugim duhovnikom z isto inteligencijo?

Exegi monumentum aere perennius — krasen spomenik si je izklesal nepozabni pokojnik; na njem se svetijo sijajne črte, oznanujoče nam njegovo ljubezen do Boga in do naroda, njegovo neumorno marljivost, njegovo plemenitost in darežljivost, njegovo teženje za toli potrebno nam slogu in jedinost. Zato bodi vekovita slava njegovemu spominu!

Novice.

Državni zbor.

V seji dne 26. jan. da podpredsednik zbornični dr. Kathrein prečitati neko vladno pismo, v katerem se zbornici poroča, da se je proti vladnemu svetniku Kaanu, kateremu se je očitalo, da je dobival od zavarovalnic „Phönix“ in „Azienda“ neka posebna plačila, vršila preiskava, ki je dognala, da je obrekovani vladni svetnik nedolžen. Na to nadaljuje se razprava o državnem proračunu in sicer o točki: ministerstvo za deželno brambo. Posl. Plass želi, da se pobiranje vojaške takse premeni, tudi se mu ne zdi pravična določitev takse. Konečno želi, da bi se rezervisti klicali spomladi k vajam. Posl. Riegler zahteva, da se naj edini sin, čigar oče ali